

Nr 59

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); given Stockholms slott den 10 februari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

Efter särskild prövning kan skattskyldig vid såväl den kommunala som den statliga taxeringen utöver ortsavdrag erhålla avdrag för nedsatt skatteförmåga med högst 3 000 kronor bl. a. på grund av att hans inkomst efter avdrag av därå belöpande skatt inte uppgår till existensminimum. Till följd av de ökade levnadskostnaderna är ramen för bestämmande av existensminimum — summan av kommunalt ortsavdrag och extra avdrag — inte längre tillräcklig. I propositionen föreslås såsom ett provisorium i avvaktan på en lösning av frågan om höjda kommunala ortsavdrag, att maximibeloppet för det extra avdraget vid den kommunala taxeringen skall höjas till 5 000 kronor. Motsvarande höjning föreslås av maximibeloppet för det särskilda avdrag som kan beviljas folkpensionärer.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 5 § 1 mom. och 50 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 19 §, punkt 3 av anvisningarna till 20 § samt punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 50 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

5 §.

1 mom. Från skatteplikt undantagas:

a) nationalparker och — — — industriell anläggning;

d) statens samt kommuns eller annan menighets byggnader för allmän styrelse eller förvaltning ävensom för kultur- eller rättsvård, ordning eller säkerhet, *fattigvård*, barnavård, sundhetsvård, religionsvård eller undervisning;

e) byggnader som — — — avsedda byggnader.

Därest under — — — fastighetens värde.

Från skatteplikt — — — ecklesiastik boställsordning.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — ovan sägs.

(Föreslagen lydelse)

5 §.

1 mom. Från skatteplikt undantagas:

a) nationalparker och — — — industriell anläggning;

d) statens samt kommuns eller annan menighets byggnader för allmän styrelse eller förvaltning ävensom för kultur- eller rättsvård, ordning eller säkerhet, barnavård, sundhetsvård, religionsvård eller undervisning, *så ock byggnader, som avses i 18 och 41 §§ lagen om socialhjälp*;

e) byggnader som — — — avsedda byggnader.

Därest under — — — fastighetens värde.

Från skatteplikt — — — ecklesiastik boställsordning.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 5 000 kronor.

Om skattskyldigs — — — ovan sägs.

¹ Senaste lydelse av 5 § 1 mom. se 1954: 44, av 50 § 2 mom. se 1955: 122, av anvisningarna till 19 § se 1955: 245, av punkt 3 anvisningarna till 20 § se 1951: 324 samt av punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 50 § se 1951: 422.

(Nuvarande lydelse)

Skattskyldig, vars — — — stycket förmåles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

(Föreslagen lydelse)

Skattskyldig, vars — — — stycket förmåles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till föreningar inlutna medlemsavgifter.

Utbytes sådan — — — skattepliktig intäkt.

Bestämmelsen att — — — sistnämnda lag.

till 20 §.

3. Såsom svenska allmänna skatter räknas allmänna utskylder till staten samt till landsting, kommun, församling, skoldistrikt, *fattigvårdssamhälle*, som avses i 6 § lag om *fattigvården*, tingslag och municipalsamhälle. Såsom allmän skatt räknas däremot icke skogsvårdsavgift.

till 50 §.

1. Den skattskyldiges — — — inkomsten åtnjutits.

Den myndighet — — — särskilda fallet.

Normalbeloppen för — — — förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning — — — i inkomsten.

Fråga om — — — förmånens värde.

Har den — — — därtill föranleda.

Har den — — — skattemyndighetens beslut.

Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmåles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst 3 000 kronor, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst.

till 19 §.

Socialhjälp, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till föreningar inlutna medlemsavgifter.

Utbytes sådan — — — skattepliktig intäkt.

Bestämmelsen att — — — sistnämnda lag.

till 20 §.

3. Såsom svenska allmänna skatter räknas allmänna utskylder till staten samt till landsting, kommun, församling, skoldistrikt, tingslag och municipalsamhälle. Såsom allmän skatt räknas däremot icke skogsvårdsavgift.

till 50 §.

1. Den skattskyldiges — — — inkomsten åtnjutits.

Den myndighet — — — särskilda fallet.

Normalbeloppen för — — — förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning — — — i inkomsten.

Fråga om — — — förmånens värde.

Har den — — — därtill föranleda.

Har den — — — skattemyndighetens beslut.

Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmåles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst 5 000 kronor, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst.

Är inkomsten högre än nyss sagts men icke så stor, att inkomsten minskad med skatten därå uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, dock högst 3 000 kronor, att större skatt icke kommer att uttagas än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga — — — normal arbetsinkomst.

2. Därest skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han i form av folkpension eller i 50 § omförmålt änke- eller änklingsbidrag uppburit, bör den taxerade inkomsten regelmässigt minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 3 000 kronor. Om den skattskyldige mot låg avgift vistats å sjukhus eller annan anstalt eller om hans levnadskostnader rönt inverkan av annan därmed jämförlig omständighet, bör det belopp, varmed den taxerade inkomsten enligt vad nyss sagts må minskas, jämkas med hänsyn härtill.

Om skattskyldig — — — nedsatt skatteförmåga.

Därest folkpensionen — — — därtill föranleda.

Är inkomsten högre än nyss sagts men icke så stor, att inkomsten minskad med skatten därå uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, dock högst 5 000 kronor, att större skatt icke kommer att uttagas än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga — — — normal arbetsinkomst.

2. Därest skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han i form av folkpension eller i 50 § omförmålt änke- eller änklingsbidrag uppburit, bör den taxerade inkomsten regelmässigt minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 5 000 kronor. Om den skattskyldige mot låg avgift vistats å sjukhus eller annan anstalt eller om hans levnadskostnader rönt inverkan av annan därmed jämförlig omständighet, bör det belopp, varmed den taxerade inkomsten enligt vad nyss sagts må minskas, jämkas med hänsyn härtill.

Om skattskyldig — — — nedsatt skatteförmåga.

Därest folkpensionen — — — därtill föranleda.

Denna lag skall, såvitt angår 50 § 2 mom. samt punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 50 § träda i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att lagen i nu angivna delar icke skall äga tillämpning beträffande 1956 års taxering eller beträffande eftertaxering för år 1956 eller tidigare år. I övrigt skall denna lag träda i kraft den 1 januari 1957.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet fråga om *höjning av maximigränsen för extra avdrag vid taxeringen på grund av nedsatt skatteförmåga* samt anför därvid följande.

Gällande bestämmelser m. m. Vid taxeringen fastställes för varje skattskyldig en taxerad inkomst. Denna utgör vid taxeringen till statlig inkomstskatt sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor efter avdrag för honom tillkommande allmänna avdrag. Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt utgör sammanlagda beloppet av den inkomst från en eller flera förvärvskällor, vilken är skattepliktig i en kommun — minskad i förekommande fall med allmänna avdrag — och garantibelopp för fastighet den skattskyldiges inom samma kommun taxerade inkomst. Därefter fastställes en beskattningsbar inkomst, vilken för skattskyldig fysisk person framkommer genom att den taxerade inkomsten — såvitt avser taxeringen till kommunal inkomstskatt den taxerade inkomsten i hemortskommunen — minskas med honom tillkommande ortsavdrag och i förekommande fall även med det ytterligare avdrag som han efter särskild prövning kan medgivas vid nedsatt skatteförmåga.

Ortsavdragens storlek varierar med ortsgrupp och civilstånd m. m. De kommunala ortsavdragen är lägst 1 230 och högst 2 000 kronor medan de statliga ortsavdragen är lägst 1 760 och högst 4 000 kronor.

Bestämmelser om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga vid den kommunala taxeringen har intagits i 50 § 2 mom. *kommunalskattelagen*. Enligt andra stycket av nämnda moment må extra avdrag med högst 3 000 kronor efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande beviljas skattskyldig, vars skatteförmåga finnes under beskattningsåret ha varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt åtnjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet (s. k. öm-

mande omständigheter). Enligt tredje stycket av samma moment kan även skattskyldig, vilkens inkomst — efter avdrag av därå belöpande skatt — på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlik omständighet understigit vad han kan anses ha behövt till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (existensminimum), efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande utöver ortsavdrag erhålla avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga med högst 3 000 kronor.

I detta sammanhang torde vidare böra erinras om stadgandet i 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen. Enligt detta stadgande skall skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgjorts av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn — därest särskilda omständigheter inte till annat föranleder — anses ha haft sådan nedsatt skatteförmåga, varom i andra stycket av samma moment förmåles.

Närmare föreskrifter angående bestämmande av extra avdrag för nedsatt skatteförmåga meddelas för vissa fall i anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen. Enligt dessa föreskrifter gäller bl. a., att den myndighet Kungl. Maj:t därtill förordnar skall fastställa normalbelopp för existensminimum för olika delar av riket, avsedda att tjäna till ledning vid bestämmande av existensminimum i det särskilda fallet.

I 9 § 2 mom. andra stycket *förordningen om statlig inkomstskatt* stadgas att skattskyldig, vars skatteförmåga finnes ha varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen förmåles, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande utöver ortsavdrag erhålla ytterligare ett avdrag med högst 3 000 kronor.

Enligt 41 § 2 mom. *uppbördsförordningen* äger lokal skattemyndighet efter ansökan av skattskyldig medge befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag. Sådan befrielse eller nedsättning må beviljas, om det belopp, som skulle återstå sedan skatteavdrag gjorts, understiger vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (existensminimum). Nedsättning av skatteavdrag för preliminär skatt kan dock inte medgivas annat än vid nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller i annat därmed jämförlik läge. Det belopp, som motsvarar den skattskyldiges existensminimum, skall beräknas med ledning dels av bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen och anvisningarna till denna paragraf dels ock av de normalbelopp för existensminimum, som fastställas jämlikt nämnda lagrum.

Om den skattskyldige under beskattningsåret enligt beslut av lokal skattemyndighet åtnjutit befrielse från eller nedsättning av den preliminära skatten på grund av nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, gäller enligt anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen, att vid prövning av frågan om avdrag vid taxeringen för nedsatt skatteförmåga avvikelse inte bör ske från det av nämnda myndighet fastställda existensminimibeloppet. Avvikelse kan emellertid ske om nya omständigheter framkommit.

Hänsyn till nedsatt skatteförmåga tages även vid beräkning av preliminär B-skatt och vid jämkning av preliminärskatt.

Av 10 § andra stycket uppbördsförordningen framgår, att preliminär A-skatt inte skall utgå för folkpension enligt lagen om folkpensionering.

Enligt Kungl. Maj:ts förordnande den 8 juni 1951 (SFS nr 460/1951) ankommer det på centrala uppbördsnämnden att för olika delar av riket fastställa normalbelopp för existensminimum.

Centrala uppbördsnämnden har i en till finansdepartementet den 24 september 1955 inkommen skrivelse anmält, att den ram, som står till förfogande för bestämmande av normalbeloppen och för existensminimum i de enskilda fallen, på grund av de ökade levnadskostnaderna inte längre är tillräcklig. En vidgning av denna föreslås därför av nämnden.

Över skrivelsen har efter remiss *yttranden* avgivits av kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus, Hallands, Örebro och Väster-norrlands län, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges hărădsskrivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Föreningen Sveriges landsfiskaler, Föreningen Sveriges stadsfogdar, Svenska exekutionsmännens riksförbund och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Jag får här tillika omnämna, att från *länsstyrelsen i Örebro län* den 7 juli 1954 inkommit en skrivelse, vari framhålls att det rådde bristande överensstämmelse mellan normalbeloppen för existensminimum vid skatteuttag och i fattigvårdsfall samt att nämnda förhållande förorsakat olägenheter.

Centrala uppbördsnämndens framställning. Nämnden erinrar inledningsvis om att anledningen till införandet år 1951 av bestämmelserna om avdrag vid taxeringen på grund av nedsatt skatteförmåga vid s. k. existensminimum var den bristande överensstämmelsen mellan ortsavdragens storlek och existensminimum. Denna bristande överensstämmelse hade efter tillkomsten av källskattesystemet medfört stora olägenheter för såväl de skattskyldiga som statsverket. Sålunda ledde de äldre bestämmelserna till att en skattskyldig, som befriats från källskatteavdrag med hänsyn till existensminimum, påfördes kvarstående skatt till belopp motsvarande den på grund av taxeringen påförda slutliga skatten. Förbättrades ej den skattskyldiges inkomstförhållanden, blev han sedan tvungen att ansöka om nedsättning av eller befrielse från skatteavdrag för den kvarstående skatten. Sedan restfördes denna skatt och därefter utsattes den skattskyldige för indrivningsförsök, som i regel blev resultatlösa. Eftersom staten svarade för de kommunala restantierna, medförde systemet vidare att det kommunala skatteunderlaget blev större än vad det med hänsyn till de skattskyldigas betalningsförmåga borde vara.

Med de nya bestämmelserna åsyftades, framhåller centrala uppbördsnämnden vidare, att i existensminimifallen i möjligaste mån vinna överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten, så att någon kvarstående skatt inte skulle uppkomma. Den grundläggande principen var att den skattskyldige vid källskatteuttaget skulle förbehållas ett så stort skattefritt belopp som svarade mot den del av inkomsten, som vid den efterföljande taxeringen kunde påräknas bli skattefri genom ortsavdragen och extra avdrag. På grund härav och då det kommunala ortsavdraget var lägre än det statliga, måste existensminimibeloppen vid källskatteavdragen regelmässigt hålla sig inom ramen för summan av det kommunala ortsavdraget och maximibeloppet för det extra avdraget.

Centrala uppbördsnämnden erinrar härefter om att nämnden i december 1951 första gången fastställt normalbelopp för existensminimum att gälla tills vidare under år 1952. Nämnden hade därefter för ett år i taget fastställt sådana normalbelopp. Därvid hade nämnden, trots yrkanden i motsatt riktning, inte ansett sig böra höja de första gången fastställda normalbeloppen. De för år 1955 fastställda normalbeloppen var således desamma som de ursprungligen fastställda.

Efter att ha redogjort för de för år 1952 fastställda normalbeloppen framhåller centrala uppbördsnämnden, att läget redan från början var det, att ramen för existensminimum var otillräcklig för flerbarnsfamiljerna i de högsta dyrorterna. Anledningen härtill var den stora ökningen av levnadskostnaderna under år 1951. Konsumentprisindex med år 1949 som basår hade sålunda stigit från 103 i december 1950 till 123 i december 1951 eller med 20 enheter, motsvarande drygt 19 procent.

Det tillfogas att, efter det nämnden fastställt normalbeloppen för år 1955, konsumentprisindex hade stigit till 133 (juli 1955).

Centrala uppbördsnämnden framhåller, att en följd av prisstegringarna och maximibeloppens otillräcklighet blivit att flerbarnsfamiljerna i nu förevarande avseende fått en successivt försämrad ställning i förhållande till ensamstående och till makar utan barn eller med ett eller ett par barn. Maximibeloppens otillräcklighet för flerbarnsfamiljerna hade även påtalats i 1954 års familjeutrednings nyligen avgivna betänkande, till vilket nämnden hänvisar (SOU 1955: 29 s. 115).

I de yttranden från länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna, som nämnden inhämtat i och för fastställande av normalbelopp för år 1956, hade med större styrka än tidigare hävdats att en höjning av normalbeloppen borde göras. Sålunda hade inte mindre än 20 länsstyrelser och 82 lokala skattemyndigheter ansett en höjning påkallad med hänsyn till redan inträffad och väntad prisstegring. I några yttranden hade påtalats att socialhjälpen för barnfamiljer utan inkomst mångenstädes översteg de existensminimibelopp, som kunde fastställas vid källskatteuttaget. En följd härav hade blivit att ifrågavarande skattskyldiga, som efter skatteavdraget fått mindre nettolön än vad vid socialvården ansågs motsvara existensminimum, erhållit skillnaden såsom socialhjälp. Otillräckligheten av det exi-

stensminimibelopp, som kunde fastställas vid skatteuttaget, tvingade vederbörande att vända sig till socialvården och denna fick i realiteten svara för skatteuttaget.

Nämnden hade vidare från pensionsstyrelsen inhämtat uppgifter om de högsta utgående folkpensionsförmånerna, inklusive kommunala tillägg, som utgick i vissa kommuner. Enligt dessa uppgifter utgjorde de maximala pensionsförmånerna för makar i Stockholm (ortsgrupp 5) 4 966 kronor, i Kiruna (ortsgrupp 5) 4 380 kronor, i Göteborg (ortsgrupp 4) 4 630 kronor och i Malmö (ortsgrupp 3) 4 098 kronor. I undantagsfall kunde i Stockholm, Göteborg och Malmö högre pensionsförmåner utgå.

Med hänsyn till det anförda hade centrala uppborädsnämnden ansett sig inte kunna undgå att fastställa högre normalbelopp för 1956 än för 1955 och tidigare år. Nämnden hade för år 1956 fastställt följande normalbelopp för existensminimum.

Ortsgrupp	Belopp i kronor för år				Stockholms stad
	II	III	IV	V	
1) Ensamstående.....	3 140	3 240	3 350	3 450	3 500
2) Sammanlevande makar	4 180	4 320	4 460	4 600	4 700
3) Tillägg för varje barn (med den begränsning som följer av punkt 4 nedan)....	300	300	300	300	300
4) Högsta sammanlagda existensminimibelopp vid skatteavdrag för preliminär skatt och taxering till kommunal inkomstskatt					
a) för ensamstående	4 230	4 290	4 340	4 400	4 400
b) för makar	4 760	4 840	4 920	5 000	5 000

I normalbeloppen beräknas bostad ingå med följande värden för år, nämligen

Ortsgrupp	II	III	IV	V	Stockholms stad
För ensamstående (ett rum med uppvärmning)	600	660	780	780	900
För äkta makar (ett rum och kök med uppvärmning)	780	900	1 020	1 020	1 260

Centrala uppborädsnämnden anför i anslutning härtill följande.

Genom höjningen minskas än ytterligare möjligheten att inom ramen för högsta möjliga existensminimibelopp inrymma även barn tillägg för barnfamiljerna. Makar i Stockholm kunna således i fortsättningen tillgodoföras barn tillägg endast för ett barn. Det förtjänar också att framhållas att i de fall, där vederbörande redan erhållit maximibeloppet för existensminimum, höjningen icke medför någon förbättring för deras del.

En möjlighet att utan ändring av beskattningsreglerna för den årliga taxeringen undvika uttagandet av källskatt i de fall, där lönen överstiger summan av kommunalt ortsavdrag och maximibeloppet för extra avdrag

men understiger det verkliga existensminimibeloppet, skulle vara att tillämpa högre existensminimibelopp vid preliminärskatteuttaget än vid taxeringen. En sådan lösning synes dock otillfredsställande. Man skulle då för de fall det här gäller på nytt erhålla de olägenheter med kvarstående skatt m. m. som föranledde införande av de nuvarande bestämmelserna.

Om nyss antydda lösning sålunda måste avvisas, återstår icke annat än att höja antingen de kommunala ortsavdragen eller maximibeloppet för det extra avdraget. Nämnden utgår ifrån att den relativt stora höjning av de kommunala ortsavdragen, som skulle erfordras för att komma till rätta med förevarande problem, icke kan åtminstone för närvarande genomföras. Nämnden anser sig därför böra förorda att maximibeloppet för det extra avdraget höjes. För att bereda tillräckligt utrymme för flerbarnsfamiljernas existensminimum och för eventuell ytterligare prisstegring synes en höjning med 2 000 kronor till 5 000 kronor vara lämplig.

Remissyttrandena. I samtliga över centrala uppbördsnämndens skrivelse avgivna remissyttranden tillstyrkes att maximibeloppet för det extra avdraget höjes, eller ock lämnas förslaget därom utan erinran. Några remissinstanser påpekar emellertid, att en höjning av maximibeloppet inte utgör någon rationell lösning på längre sikt eller att en sådan åtgärd får anses vara ett provisorium i avvaktan på en översyn av de kommunala ortsavdragen.

Kammarrätten finner det uppenbart, att man inte kan komma till rätta med det förhållandet att maximibeloppet för det extra avdraget blivit otillräckligt med mindre beskattningsreglerna ändras. Om för flerbarnsfamiljerna skulle tillämpas högre existensminimibelopp vid preliminärskatteuttaget än vid taxering, skulle detta, såsom centrala uppbördsnämnden påpekat, leda till de olägenheter med kvarstående skatt med mera, vilka man genom införande av bestämmelser om extra avdrag vid existensminimum velat eliminera. Någon annan utväg torde sålunda inte stå till buds än att, på sätt nämnden ifrågasatt, höja antingen de kommunala ortsavdragen eller maximibeloppet för det extra avdraget.

Enär statsmakterna genom de år 1951 antagna bestämmelserna om extra avdrag vid existensminimum redan tagit ståndpunkt till frågan, huru vid taxering skulle förfaras i existensminimifallen, finner kammarrätten det vara naturligt, att man för att komma till rätta med det under de senare åren alltmer aktuella problemet beträffande flerbarnsfamiljerna alltjämt söker sig fram efter samma linje.

Kammarrätten tillägger, att detta framstår så mycket mer motiverat som det spørsmål, centrala uppbördsnämnden underställt Kungl. Maj:t, torde vara av brådskande natur.

Socialstyrelsen uttalar, att en höjning av maximibeloppet för det extra avdraget på längre sikt inte innebär någon ändamålsenlig lösning av frågan om lättnad vid taxering och uppbörd för de inkomstagare, varom här är fråga. Då det emellertid är angeläget att åtgärder vidtas för att snarast undanröja de av centrala uppbördsnämnden påtalade olägenheterna tillstyrker styrelsen nämndens förslag.

Styrelsen anför därefter följande.

På längre sikt bör till en början beaktas att det gällande systemet medför att man vid varje mer betydande höjning av levnadskostnaderna även måste genom lagändring höja maximibeloppet för det extra avdraget. Det borde icke vara omöjligt att åstadkomma en smidigare lösning av denna fråga. En annan brist i det gällande systemet — och en brist av en helt annan storleksordning än den nu berörda — är att försörjningsbördan för barnfamiljerna endast till en ringa del kompenseras av det enligt gällande normer utgående barn tillägget, 300 kronor per barn. I detta sammanhang får socialstyrelsen erinra om att styrelsen i sina normer för mödrahjälpen utgått från att varje ökning av barnantalet med ett barn motsvarar en minskning av inkomsten med 700 kronor i ortsgrupp 3 och 800 kronor i ortsgrupp 5. Det må även erinras om att familjeutredningen i sitt nyligen avgivna betänkande (SOU 1955: 29) beräknat kostnaden för inköp av varor och tjänster för individuell konsumtion samt för nyttigheter till i genomsnitt 1 440 kronor per barn och år. Det anförda innebär att barnfamiljerna i små inkomstlägen icke genom ifrågavarande bestämmelser erhålla på långt när samma lättnad i skattebördan som de barnlösa. Enligt socialstyrelsens mening bör denna fråga, d. v. s. frågan om lättnad på grund av försörjningsplikt mot barn, vid uppbörd och taxering för inkomsttagare i små inkomstlägen lämpligen övervägas i annat sammanhang. Styrelsen finner sålunda angeläget att man icke låter vid den nu föreslagna ändringen bero, utan strävar efter att finna en smidigare och i fråga om barnfamiljerna mera rättvis form för lösningen av frågan om existensminimum och därmed sammanhängande problem.

Pensionsstyrelsen erinrar i sitt yttrande om att i den tekniska utredningen rörande en allmän skattesänkning påpekats att spørsmålet om folkpensionärernas beskattning med viss rätt torde kunna sägas vara en fråga om de kommunala ortsavdragens otillräcklighet. Kunde de kommunala ortsavdragen höjas så att de bättre motsvarade vad som ansågs utgöra existensminimum, borde därigenom också de taxeringstekniska problemen beträffande folkpensionärernas beskattning komma i annat läge. Under sådana förhållanden kunde ifrågasättas om inte problemet om beskattningen av folkpensionsförmåner rätteligen hade sin plats i ett annat sammanhang, nämligen vid en kommande revidering av de kommunala ortsavdragen.

Under hänvisning till det anförda vill pensionsstyrelsen understryka det angelägna i att frågan om höjning av de kommunala ortsavdragen bringas till en lösning. Till dess så skett bör enligt styrelsens mening det extra avdraget höjas på sätt centrala uppborädsnämnden föreslagit.

Statskontoret framhåller att relationen mellan normalbelopp och maximibelopp med avseende å existensminimum har betydelse främst för barnfamiljerna. Den höjning av normalbeloppen, som uppborädsnämnden ansett sig nödsakad vidtaga i anledning av levnadskostnadernas stegring, hade medfört minskad spännvidd mellan normalbelopp och maximibelopp och därigenom reducerat utrymmet för tilläggsbeloppen för barn. En sådan utveckling kunde inte anses tillfredsställande och borde i anslutning till nämndens förslag påkalla viss jämkning av maximibeloppet.

Överståthållarämbetet uttalar att den av centrala uppborädsnämnden åberopade prisstegringen 1954—1955 samt de från och med oktober 1955 ökade

bostadshyrorna enligt överståthållarämbetets mening nödvändiggör att den ram, som för närvarande står till förfogande för bestämmande av belopp för existensminimum, vidgas.

I ett vid ämbetets yttrande fogat utlåtande av *tredje stadsfogden i Stockholm* framhålles, att enligt införsellagen någon högsta gräns inte finns angiven för det belopp, som skall förbehållas den underhållsskyldige. Utmätningssmannen hade sålunda att för varje särskilt fall fastställa ett existensminimum med hänsyn endast till föreliggande faktiska behov. I praktiken förekom därför att ett av utmätningssmannen fastställt existensminimum låg högre än det som den lokala skattemyndigheten kunde medgiva. Angivna förhållande kunde medföra att den lagstadgade förmånsrättsordningen sattes ur spel. Sålunda kunde skatteavdrag komma att ske, ehuru införselavdrag för underhållsbidrag ej kunde äga rum.

Länsstyrelsen i Hallands län anför.

Då det med hänsyn till de stigande levnadskostnaderna varit nödvändigt att från och med år 1956 höja normalbeloppen för existensminimum, synes den nuvarande maximigränsen för dessa belopp också böra omprövas. Höjningen av existensminimibeloppen skulle eljest icke kunna utnyttjas av många flerbarnsfamiljer, framför allt i de högre ortsgrupperna. Här i länet, där ingen kommun är placerad högre än i ortsgrupp III, har visserligen den nuvarande maximigränsen icke visat sig medföra några större olägenheter, men förhållandet blir givetvis ett annat, sedan normalbeloppen höjts. Från och med nästa år skulle således, om någon ändring ej vidtages, maximibeloppet för makar i ortsgrupp III inrymma endast ett helt barn tillägg. Redan på grund härav torde en höjning av maximigränsen få anses ofrånkomlig. Den synes också önskvärd för att medgiva en snabbare anpassning av normalbeloppen för existensminimum vid en ytterligare prisstegring i framtiden.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län yttrar.

Frågan om höjning av högsta sammanlagda existensminimibelopp har för detta läns vidkommande förhållandevis ringa räckvidd. Såsom länsstyrelsen i skrivelse den 30 oktober 1954 meddelat centrala uppborädsnämnden hade för tilländalupen del av nämnda år i länet förekommit endast 7 fall, då nedsättning av skatteavdrag för preliminär A-skatt för år 1954 beviljats försörjningsskyldig med två eller flera barn och större nedsättning av skatteavdraget kunnat beviljas om hänsyn icke behövt tagas till högsta sammanlagda existensminimibelopp. I 3 fall hade ansökan avslagits av förenämnda orsak.

Förhållandena kunna emellertid snabbt ändras vid stigande levnadskostnader och rubbningar i sysselsättningsgraden. Länsstyrelsen är också medveten om att frågans betydelse är av helt annan storleksordning för andra delar av riket än vad den för närvarande är i detta län. En ändring av nuvarande bestämmelser kan därför enligt länsstyrelsens mening vara motiverad.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) finner liksom centrala uppborädsnämnden den nuvarande situationen otillfredsställande. Redan i sitt yttrande över den promemoria av 1949 års uppborädsnämnd, som låg till grund för den nuvarande lagstiftningen på området, hade TCO framhållit att det i nämnda promemoria framlagda förslaget inte innefattade annat än en mycket preliminär lösning i avvaktan på ytterligare prövning av frå-

gan. Därvid borde en mera generellt verkande lösning eftersträvas. I yttrandet hade vidare framhållits att en höjning av ortsavdragen var den linje, efter vilken en lösning borde sökas.

TCO finner inte anledning att frångå denna principiella inställning. När TCO ändå — som en preliminär lösning — ansluter sig till uppborðsnämndens förslag, sker detta emedan nämnden redan fattat beslut om en höjning av normalbeloppen för existensminimum, vilket ledde till en försämrad ställning för flerbarnsfamiljerna, om inte maximibeloppet för det extra avdraget samtidigt ökades.

Sveriges hărădsskrivarförening, som tillstyrker förslaget, framhåller att extra avdrag utöver 3 000 kronor vid taxering borde medges endast efter noggrann prövning och att en samordning borde ske inom större områden, till exempel lokal skattemyndighets verksamhetsfält. Det hade nämligen visat sig att stor skillnad rådde mellan taxeringsnämndernas bedömning i hithörande fall.

Vad angår frågan om det maximibelopp för extra avdrag som framdeles bör gälla har det övervägande antalet remissinstanser tillstyrkt eller lämnat utan erinran centrala uppborðsnämndens förslag att höja det nuvarande beloppet med 2 000 kronor till 5 000 kronor.

I några yttranden har dock en avvikande mening framförts.

Riksräkenskapsverket ifrågasätter, huruvida en höjning av maximibeloppet bör ske i större utsträckning än som påkallas av för närvarande rådande förhållanden.

Statskontoret framhåller, att det borde vara tillfyllest, om möjligheter skapades för ett tillgodoförande av barntillägg i de högre ortsgrupperna i ungefär den utsträckning som hittills varit fallet. Statskontoret förordar, att avdraget bestämmes till högst 3 500 kronor.

Svenska arbetsgivareföreningen ifrågasätter om man inte borde stanna vid en höjning av 1 000 kronor, vilket belopp skulle mera motsvara levnads-kostnadsutvecklingen, sedan avdragets storlek fastställdes år 1951.

Landsorganisationen anser det fullt motiverat, om existensminimifallen kan påräkna en standardförbättring av samma slag som kommit folkpensionärerna till del under senare år. En dylik standardförbättring skulle flytta maximigränserna ytterligare uppåt samt medföra motsvarande justeringar av normalbeloppen i de olika dyrortsgrupperna för ensamstående samt markar med eller utan minderåriga barn.

Länsstyrelsen i Örebro län framhåller att, därest maximibeloppet för det extra avdraget fastställes till 5 000 kronor, marginalen vid tillämpning av de för år 1956 fastställda normalbeloppen skulle utgöra allenast 720 kronor för en familj med sex barn inom ortsgrupp III. Därvid hade tillägget för varje barn beräknats till allenast 25 kronor för månad, vilket belopp fick anses vara synnerligen lågt. Då en sådan familj jämväl oftast torde få vidkännas högre bostadskostnader än 900 kronor för en med hänsyn till familjen normalstor bostad och existensminimibeloppet sålunda torde få höjas med hänsyn

härtill, syntes redan nu det föreslagna maximibeloppet inte lämna utrymme för några ytterligare prisstegringar. För den händelse höjning av avdragsbeloppen ansågs böra genomföras, borde maximibeloppet fastställas till åtminstone 6 000 kronor. En sådan väsentlig generell höjning finner länsstyrelsen emellertid av olika skäl inte lämplig. Maximibeloppen borde i stället anknyta till familjens storlek. Länsstyrelsen tillstyrker för sin del att höjningen verkställs på så sätt att det nuvarande beloppet 3 000 kronor bibehålles för ensamstående skattskyldig och att tillägg sker med förslagsvis 500 kronor för make och varje av den skattskyldige underhållet barn.

Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län* är inne på tanken att anknyta en höjning av maximibeloppet till barnfamiljernas storlek.

Ett par remissinstanser har berört frågan om från vilken tidpunkt en höjning av maximibeloppet bör gälla.

Kammarrätten uttalar, att de nya bestämmelserna bör utfärdas innan centrala uppborädsnämnden fastställer normalbeloppen för år 1957.

Enligt *överståthållarämbetet* är det önskvärt att den föreslagna höjningen genomföres redan från och med den 1 januari 1956.

Departementschefen. En av grundprinciperna i vår skattelagstiftning är att skatt inte skall uttas på inkomster, som är så låga att de medger täckning endast av de ofrånkomligaste levnadsomkostnaderna. Detta har man velat tillgodose i första hand genom reglerna om ortsavdrag vid taxeringen. Taxeringsnämnderna har vidare av gammalt haft befogenhet att bevilja avdrag vid nedsatt skatteförmåga på grund av sjukdom, arbetslöshet och andra s. k. ömmande omständigheter.

Detta avdragssystem har — främst på grund av de kommunala ortsavdragens otillräcklighet — tid efter annan kompletterats med nya regler.

Sålunda infördes år 1948 en bestämmelse av innebörd att den vars inkomst helt eller huvudsakligen utgöres av folkpension presumeras ha sådan nedsatt skatteförmåga som berättigar till särskilt avdrag. Denna bestämmelse sammanhängde med den vid nämnda tid beslutade höjningen av folkpensionerna. Höjningen var avsedd att medföra en standardförbättring för folkpensionärerna, och man ville undvika att pensionsökningen i de nu avsedda fallen delvis togs i anspråk för skatt.

År 1951 kompletterades avdragssystemet med bestämmelser om extra avdrag vid existensminimum. Dessa bestämmelser innebär, att avdrag för nedsatt skatteförmåga skall kunna beviljas jämväl i fall då en skattskyldigs inkomst på grund av nedsatt arbetsförmåga, stor försörjningsbörda el. likn., efter avdrag av skatt, inte motsvarar existensminimum, d. v. s. vad han behövt till underhåll för sig och sin familj. De avdrag för nedsatt skatteförmåga som kan ifrågakomma i dylika fall skall bestämmas med hjälp av normalbelopp för existensminimum som för olika ortsgrupper fastställs av centrala uppborädsnämnden. Dessa normalbelopp blir även normerande för de beslut om befrielse från eller nedsättning av preliminär skatt som det

ankommer på lokal skattemyndighet att meddela. Genom dessa bestämmelser kunde man bemästra det tidigare förekommande missförhållandet att skattskyldiga varom här är fråga väl fick befrielse från eller nedsättning av den preliminära skatten men likväl påfördes kvarstående skatt till belopp som de inte kunde betala.

Extraavdraget vid existensminimum bildar tillsammans med det kommunala ortsavdraget — vilket är lägre än det statliga — en ram för de skattefria inkomstbelopp som kan godkännas vid uttaget av preliminär skatt och den efterföljande taxeringen. Samma ram gäller vid tillämpningen av de särskilda bestämmelserna för folkpensionärer. Denna ram utgör för makar i högsta ortsgruppen 5 000 kronor.

Sedan maximibeloppet för extra avdraget vid existensminimum fastställdes år 1951 har en ökning av levnadskostnaderna ägt rum. Härigenom har nämnda maximibelopp i många fall blivit otillräckligt. Särskilt har sålunda flerbarnsfamiljerna i det avseende varom här är fråga fått en efterhand försämrad ställning i förhållande till ensamstående och till makar utan barn eller med endast ett fåtal barn. Sedan centrala uppborðsnämnden, med hänsyn till bl. a. de ökade levnadskostnaderna, beslutat en höjning av normalbeloppen för existensminimum avseende år 1956, har möjligheten att inom ramen för ortsavdrag och extra avdrag beakta barnfamiljernas relativt sett högre levnadskostnader ytterligare minskats. Makar i den högsta ortsgruppen kan sålunda i fortsättningen tillgodoföras tillägg endast för ett barn. Mot bakgrunden av det sagda har centrala uppborðsnämnden ansett sig böra föreslå en höjning av maximibeloppet för det extra avdraget med 2 000 kronor till 5 000 kronor.

Vid remissbehandlingen har allmänt uttalats, att en höjning av maximibeloppet för extra avdrag vid existensminimum är erforderlig. Därvid har dock i några yttranden understrukits att en sådan höjning fick anses såsom ett provisorium i avvaktan på en översyn av de kommunala ortsavdragen. I vissa andra yttranden efterlyses, i allt fall på längre sikt, en mera rättvis form för tillgodoseende av barnfamiljernas existensminimum.

I anledning av det sist anförda får jag erinra om att särskilda sakkunniga nyligen tillkallats med uppdrag att utreda frågan om en höjning av de kommunala ortsavdragen. I de för nämnda utredningsmän givna direktiven anges slutmålet för en reform av de kommunala ortsavdragen böra vara att uppnå paritet mellan de statliga och de kommunala avdragen. Huruvida utredningens arbete kommer att resultera i att angivna slutmål uppnås inom en nära framtid eller om man såsom en första etapp av detta reformarbete får företa en något mindre höjning av de kommunala ortsavdragen kan jag självfallet inte nu göra något uttalande om. Det är emellertid uppenbart, att en höjning av de kommunala ortsavdragen delvis kommer att tillgodose samma syfte som reglerna om extra avdrag vid existensminimum. Av denna anledning finner jag inte skäl att nu gå längre än som för dagen erfordras för att bereda tillräckligt utrymme för flerbarnsfamiljernas existensmini-

num. Såsom centrala uppborrdsnämnden och samtliga remissinstanser funnit, bör detta ske på så sätt att maximibeloppet för extra avdrag höjes.

En sådan åtgärd bör, såsom framgår av det nyss anförda, betraktas som ett provisorium i avvaktan på att reformen av de kommunala ortsavdragen genomföres. Om tillfredsställande kommunala ortsavdrag kan erhållas, bör alltså frågan om storleken av extra avdrag vid taxeringen i anledning av existensminimum omprövas.

För att tillgodose syftet med centrala uppborrdsnämndens framställning är det i och för sig tillräckligt att vid den kommunala taxeringen höja maximigränsen för extra avdrag vid existensminimum. Emellertid synes i detta sammanhang uppmärksamhet även böra ägnas åt folkpensionärernas skattefråga.

Syftet med det särskilda avdraget för folkpensionärer är, som jag inledningsvis framhöll, att förhindra att utgående pensioner till dem, för vilka pensionerna är den huvudsakliga inkomsten, reduceras i nämnvärd mån genom beskattning. Av centrala uppborrdsnämndens framställning framgår att utgående folkpensionsförmåner, inklusive kommunala tillägg, i vissa fall överstiger det belopp som vid taxeringen kan bli skattefritt genom ortsavdrag och extra avdrag. Syftet med det särskilda avdraget för folkpensionärerna blir alltså redan nu inte helt tillgodosett. I detta sammanhang torde få erinras om att chefen för socialdepartementet i årets statsverksproposition tillkännagivit sin avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga 1956 års riksdag proposition om viss förhöjning av folkpensionerna med anledning av den allmänna standardhöjning som inträtt sedan pensionsbeloppen senast fastställdes. Efter en höjning av pensionsförmånerna skulle än flera åldringar komma i åtnjutande av pensioner som överstiger det skattefria beloppet.

Då det övervägande antalet folkpensionärer torde kunna hänföras under bestämmelserna om extra avdrag vid existensminimum, skulle visserligen en höjning enbart av maximibeloppet för existensminimum komma även flertalet folkpensionärer till godo. I ett inte obetydligt antal fall skulle emellertid de höjda pensionsbeloppen komma att beskattas. Härtill kommer att en på detta sätt begränsad reform skulle medföra ett visst avsteg från principen att den som är helt beroende av sin folkpension är uttryckligen berättigad till ett extra avdrag motsvarande högsta tillåtna avdrag för nedsatt skatteförmåga. Dylika konsekvenser bör inte godtas. Även maximibeloppet för det särskilda avdraget för folkpensionärer bör alltså höjas. En följd härav blir att möjligheterna till avdrag vid ömmande omständigheter också ökas. Då detta avdrag beviljas efter en individuell prövning i varje särskilt fall och den nuvarande gränsen för dylika avdrag stundom framstår såsom väl snäv, bör någon befogad invändning icke kunna anföras häremot.

Som pensionsstyrelsen i sitt yttrande påpekat kommer även frågan om folkpensionärernas beskattning i ett annat läge efter en reform av de kommunala ortsavdragen. Också denna fråga bör, liksom spörsmålet om maximibeloppet för avdrag vid ömmande omständigheter, tagas under förnyat övervägande, när de kommunala ortsavdragen höjes.

I enlighet med det anförda förordar jag att maximibeloppen höjes för de avdrag som vid den kommunala taxeringen kan beviljas i anledning av nedsatt skatteförmåga.

Däremot finner jag inte anledning att för närvarande föreslå någon höjning av maximibeloppen för motsvarande avdrag vid den statliga inkomsttaxeringen. Dessa belopp är visserligen för närvarande lika stora som vid den kommunala taxeringen. Tillsammans med de statliga ortsavdragen — vilka som nyss nämnts är avsevärt högre än de kommunala — möjliggör de emellertid att den avsedda skattefriheten för existensminimum och för folkpensionsförmåner kan upprätthållas på ett någorlunda tillfredsställande sätt. För äkta makar i högsta ortsgroup kan sålunda inkomstbelopp upp till 7 000 kronor bli skattefria vid den statliga taxeringen. För de begränsade syften det här gäller erfordras sålunda inte någon justering av de statliga avdragen.

Vad därefter angår frågan om till vilket belopp avdraget för nedsatt skatteförmåga i fortsättningen skall maximeras vid den kommunala taxeringen har det övervägande antalet remissinstanser tillstyrkt centrala uppborðsnämndens förslag om en höjning med 2 000 kronor till 5 000 kronor. I några yttranden föreslås emellertid att gränsen sättes något lägre. En remissinstans förordar — med hänsyn till risken för en generell höjning av avdragsbeloppen vid taxeringen — att maximibeloppen anknytes till familjens storlek.

Farhågorna för att en höjning av maximibeloppen skulle utnyttjas i fall, där detta inte är påkallat, synes överdrivna. De normalbelopp, som skall fastställas av centrala uppborðsnämnden, differentieras bl. a. med hänsyn till försörjningsbördans storlek. Dessa normalbelopp skall tjäna till ledning vid bestämmande av existensminimum i det enskilda fallet. På grund härav och med hänsyn till önskemålet att inte ytterligare komplicera redan nu svåröverskådliga författningsbestämmelser, bör enligt min mening alltjämt finnas endast en högsta gräns för avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Gentemot de i vissa yttranden framförda förslagen om en mera begränsad höjning av maximibeloppet får jag ånyo framhålla att, efter höjningen av normalbeloppen för år 1956, makar i den högsta ortsguppen i fortsättningen kan tillgodoföras tillägg för endast ett barn. Därvid har barntillägget beräknats till 300 kronor, vilket belopp i flera yttranden ansetts vara väl lågt i förhållande till de verkliga kostnaderna för barn. För att bereda tillräckligt utrymme för flerbarnsfamiljernas existensminimum och med tanke på eventuella ytterligare prisstegringar synes det vara nödvändigt att vidtaga en förhållandevis betydande höjning av maximibeloppet. Jag finner den av centrala uppborðsnämnden föreslagna höjningen vara väl avvägd och förordar alltså att maximibeloppet för extra avdrag vid den kommunala taxeringen höjes till 5 000 kronor.

Godtages vad jag sålunda förordat kommer summan av ortsavdrag och extra avdrag för makar — varmed jämställes ogift skattskyldig som haft husföreståndarinna anställd och haft hemmavarande barn, för vilket rätt

till allmänt barnbidrag förelegat — i den högsta ortsggruppen att sammanfalla vid den kommunala och den statliga taxeringen. I andra fall blir summan något lägre vid den statliga taxeringen. Där detta blir fallet, skulle det kunna inträffa att den skattskyldige vid källskatteuttaget förbehölls ett större skattefritt belopp än som vid den efterföljande taxeringen kunde bli helt skattefritt genom ortsavdrag och extra avdrag. Följden härav skulle bli att den skattskyldige påfördes kvarstående skatt om än med ett mindre belopp. Det bör emellertid beaktas, att maximibeloppet för extra avdrag i praktiken endast undantagsvis torde ifrågakomma i andra fall än där överensstämmelse råder mellan förbehållet belopp vid källskatteuttaget och summan av ortsavdrag och extra avdrag vid taxeringen, nämligen för äkta makar i den högsta ortsggruppen. Under angivna omständigheter — och med beaktande av den nu förordade lagändringens provisoriska karaktär — synes det förhållandet att ortsavdrag jämte särskilt avdrag för existensminimum vid den kommunala taxeringen i enstaka fall kan bli högre än vid den statliga inte behöva väcka betänkligheter.

Då de av centrala uppborädsnämnden fastställda högre normalbeloppen gäller beträffande källskatteavdragen under år 1956, är det önskvärt att höjningen av maximibeloppet för extra avdrag genomföres snarast möjligt, så att den redan under innevarande år kan beaktas vid prövning av ansökningar om befrielse från eller nedsättning av preliminär skatt. Det är även önskvärt att i de fall, där existensminimum för preliminär skatt redan fastställts under 1956 enligt äldre bestämmelser, en omprövning äger rum. Det merarbete, som härigenom uppkommer för de lokala skattemyndigheterna, kan beräknas infalla på en med hänsyn till de ordinarie arbetsuppgifterna lämplig tidpunkt. Det torde därför kunna bemästras utan större svårigheter.

Med åberopande av det sagda förordar jag, att lagändringen får träda i kraft omedelbart efter författningens utfärdande, dock med den inskränkningsen att de nya bestämmelserna inte skall tillämpas vid 1956 års taxering eller vid eftertaxering för 1956 eller tidigare år. Jag förutsätter, att de lokala skattemyndigheterna på nytt går igenom redan behandlade ansökningar om befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag i och för undersökning av huruvida förhöjt existensminimum enligt de nya bestämmelserna kan ifrågakomma.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla följande. Lagen den 4 januari 1956 om socialhjälp träder i kraft den 1 januari 1957. Genom denna lag upphäves bl. a. lagen den 14 januari 1918 om fattigvården. I anslutning härtill bör nu vidtagas vissa ändringar av formell natur i kommunalskattelagen.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Föredragande departementschefen hemställer att nämnda lagförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Resare